

2.4

Ressurser i åpne vannmasser

2.4.1 NORSK VÅRGYTENDE SILD

Jens Christian Holst
jensh@imr.no

► Status og råd

Veksten i bestanden av norsk vårgytende sild fortsetter, både som et resultat av gunstige forhold i havet, en stor gytebestand og en godt fungerende forvaltningsplan. Gytebestanden er beregnet til å være ca. 12 millioner tonn. Det betyr at bestanden nå er på et nivå sammenlignbart med 1950-tallet. Overvintringsområdene har flyttet fra vestfjordsystemet til områdene nord for Vesterålen, og det ble høsten 2007 ikke observert sildemengder av betydning i Vestfjorden, Tysfjord eller Ofotfjorden. Anbefalt kvote og avtalt kvote mellom kyststatene for 2008 er på høye 1,5 millioner tonn. Figur 2.4.1.1 viser utviklingen

i gytebestanden og rekrutteringen til den norske vårgytende silda.

Fiskeri

Fiskeriet etter sild foregår i hovedsak på voksen fisk, da det ikke er tillatt å fiske sild som er mindre enn 25 cm. Fisket foregår om vinteren under gyteinnsiget langs norskekysten, om sommeren når bestanden er på beitevandring og om høsten når den vender tilbake til kysten av Nord-Norge for å overvintrere.

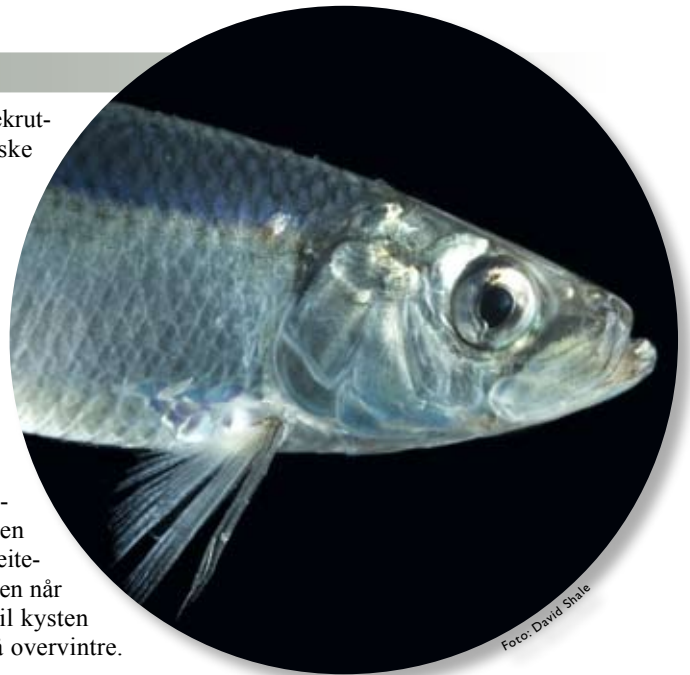
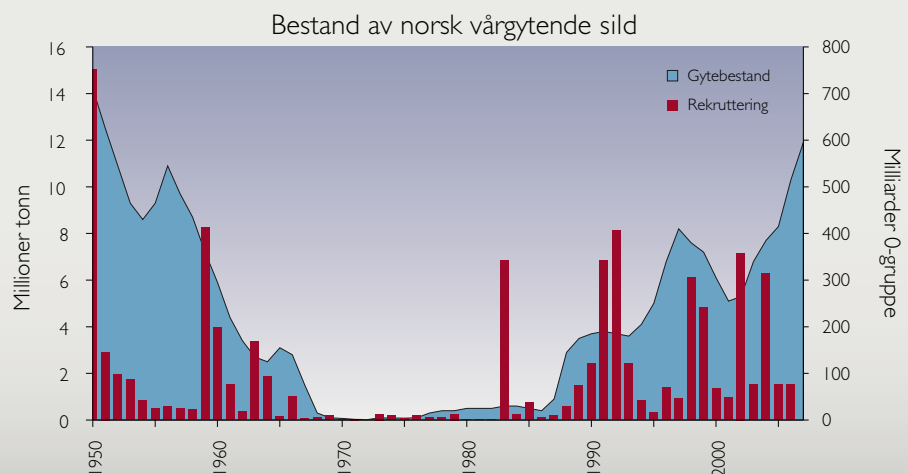

Foto: David Shale

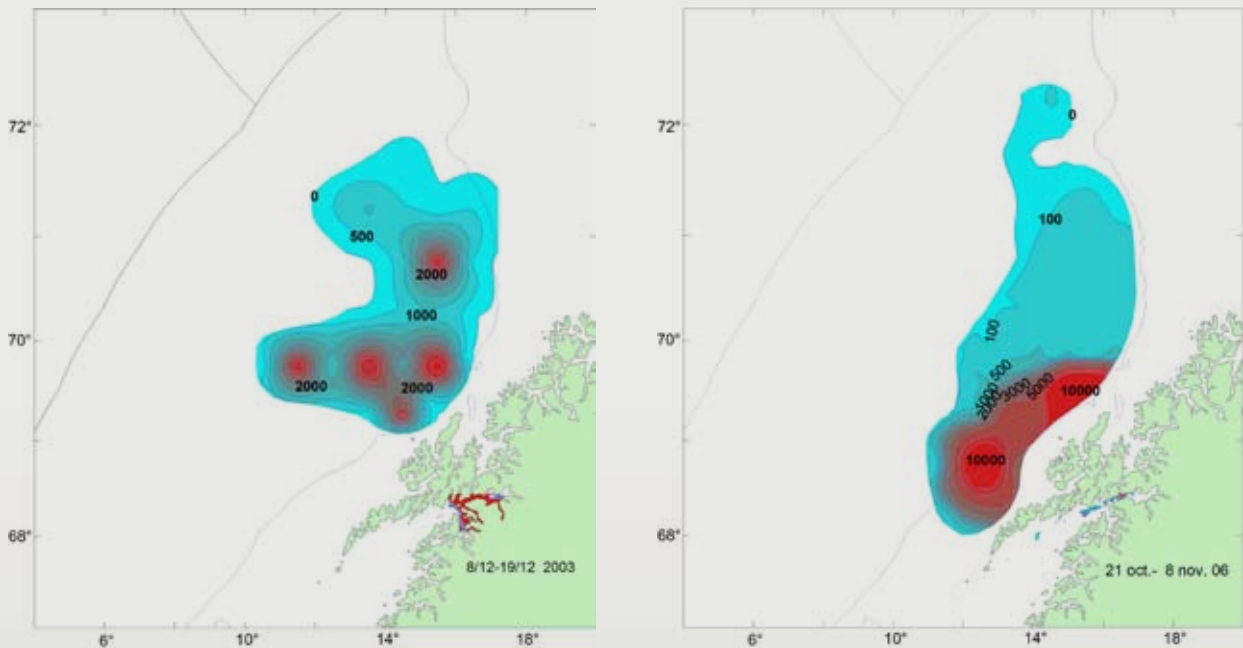
Figur 2.4.1.1
Utvikling av gytebestand og rekruttering for norsk vårgytende sild.
Development of spawning stock (dark area) and recruitment (bars) for Norwegian spring spawning herring.

Figur 2.4.1.2
Utvikling av rapportert fangst av norsk vårgytende sild.
Development of reported catch of Norwegian spring spawning herring. Red bars shows the Norwegian catch, blue bars other countries.

Fordeling av norsk vårgytende sild

Figur 2.4.1.3

Målt fordeling av norsk vårgytende sild i perioden 8.–19. desember 2003 (venstre) og 21. oktober–8. november 2006 (høyre). I 2003 var mengden sild i fjordene 1,6 millioner tonn og ute i havet 5,6 millioner tonn. I 2006 var det 68 000 tonn i fjordene og 9,5 millioner tonn ute i havet. I 2007 ble det ikke observert sild i fjordene, og omleggingen av overvintringsområdet var ferdig. *Distribution of Norwegian spring-spawning herring as measured during an acoustic survey in the period 8–19 December 2003 (left) and 21 October–8 November 2006 (right). In 2003, the amount of herring in the fjords was estimated at 1.6 million tonnes, and in the ocean 5.6 million tonnes. In 2006, there were 68,000 tonnes in the fjords and 9.5 million tonnes in the ocean. In the autumn of 2007, no herring was observed in the fjords and the change in wintering area was completed.*

Det norske fisket skjer for det meste på gytefeltene og i overvintringsområdet. Under beitevandringen har silda dårligere kvalitet enn om vinteren og fiskes da i liten grad av norske fartøyer. Det norske fiskeriet foregår for det meste med ringnot.

I januar 2007 ble det inngått en kyststatsavtale for 2007 som ga Norge 61 %, Russland 12,82 %, EU 6,51 %, Island 14,51 % og Færøyene 5,16 % av totalkvoten. Avtalen sikret at de andre partene kunne fiske hele eller store deler av sine kvoter i norsk økonomisk sone. Avtalen satte også en grense for fisket for å sikre at det holdt seg under føre-var-grensen.

For 2008 ble partene høsten 2007 enige om en totalkvote på 1,518 millioner tonn basert på samme prinsipper som for 2007. Nytt i denne avtalen er at partene kan føre opptil 10 % av kvoten frem og tilbake over årsskiftet. I tilfelle overfiske ett år, trekkes tilsvarende kvantum på neste års kvote. Norges andel i 2008 tilsvarer en kvote på 925 980 tonn. Figur 2.4.1.2 viser totalfangst og norsk fangst av norsk vårgytende sild.

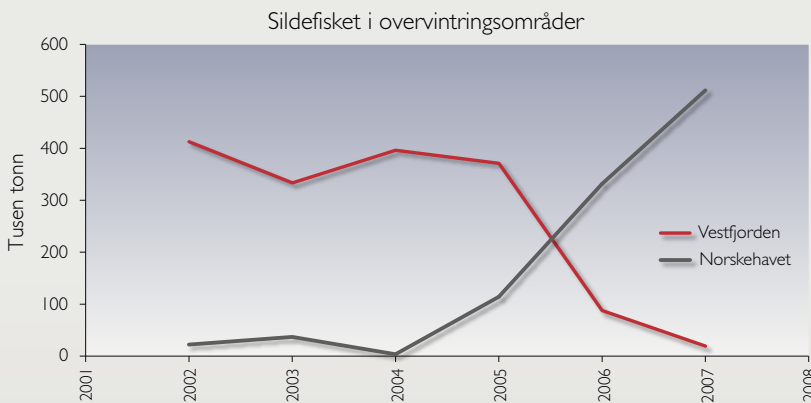
Nytt overvintringsområde

Gjennom tidene er det observert store endringer i sildas vandring. Endringene har alltid hatt betydning for fiskeriene, og tradisjonelt var spesielt innsiget av gytesild på norskekysten om våren viktig. Fra ca. 1980 er det hovedsakelig i overvintringsområdet den norske flåten har fisket, og denne endringen er den som desidert har hatt størst betydning for de norske fiskeriene i dag.

Etter sammenbruddet i bestanden på slutten av 1960-tallet, endret silda overvintringsområde fra området ca. 150–200 nm øst av Island til fjorder på Nord-Møre og i Lofoten. Den sterke 1983-årsklassen begynte så å overvintrere i Tysfjord og Ofotfjorden fra ca. 1989, og fjordene innerst i vestfjordsystemet ble da det viktigste overvintringsområdet. Høsten 2002 ble det igjen observert endringer da 1998-årsklassen ikke kom inn i Vestfjorden som forventet. Etter tips fra seitrålere i kanten utenfor Vesterålen, gikk FF Johan Hjort en kort tur utenfor Andøya og fant store sildestimer. Prøver av stimene viste at dette var silden

som manglet i fjordsystemet. Fra 2002 sank mengden sild i fjorden jevnt og trutt helt til 2007, da det ikke var sild av betydning igjen (Figur 2.4.1.3). Mange av den gamle silda som hadde overvintret i fjordene var da død, og den unge silda dominerte i det nye overvintringsområdet. For den norske flåten ble endringen mer og mer merkbar fra ca. 2004, og høsten 2007 har spesielt de minste fartøylene hatt problemer, fordi de store sildemengdene er mindre tilgjengelige langt til havs (Figur 2.4.1.4).

Silda er havets sølv, men har samtidig til alle tider vært kjent som en utro tjener. Mange fisker og handelsmenn har slitt seg i håret når tilsynelatende uendelige sildemengder plutselig har funnet det for godt å forlate deres område. Nå som silda har flyttet til havs, og med stor sannsynlighet vil bli der lenge, er utfordringene likevel mindre enn for 100 år siden. Flåten er for en stor del havgående og har stor rekkevidde. Fiskemønsteret fremover vil imidlertid favorisere de største fartøylene, og det blir en utfordring å holde de minste fartøylene beskjeftiget i sildefiskeriene.

Figur 2.4.1.4

Utvikling i fangst i vestfjordsystemet og i det nye overvintringsområdet i havet i perioden 2002–2007. Kilde: Norges Sildesalgslag.

Development of catch in the Vestfjord area (red) and in the new oceanic wintering area (blue) of the herring during the years 2002–2007. Source: Norges Sildesalgslag.

Norwegian Spring Spawning Herring

The Norwegian spring spawning herring stock is assessed to be in a very good condition. Recently it has produced rich year-classes because of favourable environmental conditions and a large spawning stock. The spawning stock biomass

is estimated at about 12 million tonnes. The herring spawns off the Norwegian coast and is very important as food for fish and birds in the coastal ecosystems and in the Barents Sea. The stock is harvested sustainably.

Fakta om bestanden

Silda er en pelagisk fisk som svømmer i stim i de frie vannmassene. Den hører til den atlantiskandiske sildestammen sammen med to andre bestander, islandsk sommergytende og islandsk vårgytende silda. Den norske vårgytende silda har hovedgyting utenfor Møre i februar–mars, men gyter også langs kysten av Nordland og Vesterålen. Silda legger eggene på bunnen, der de klekker etter ca. tre uker. De nyklekte larvene driver med strømmen nordover langs kysten, og driver inn i Barentshavet tidlig på sommeren. Da blir også sildelarvene til småsild. Når silda er 3–4 år gammel, svømmer den vestover ned langs kysten og blander seg etter hvert med gytebestanden. Etter gyting drar den voksne silda ut i Norskehavet på en lang vandring for å finne mat. Den beiter på raudåte hele sommeren over store deler av havet, men særlig i

sentrale og vestlige deler, der atlantehavsvannet møter det kalde arktiske vannet som strømmer ned langs østkysten av Grønland. I september–oktober samles silda utenfor Troms og Finnmark der den overvintrer, for så å vandre sørover igjen langs kysten i januar for å gyte.

Silda har stor betydning for økosystemene langs kysten og i Barentshavet. Den beiter på raudåte og er selv en viktig matressurs for rovfisk som torsk, sei og annen bunnfisk i tillegg til hval. Store flokker av spekkhoggere følger silda på dens vandring. Om lag 20 % av sildas vekt om vinteren er gonader med rogn og melke. En gytebestand på 10 millioner tonn legger ca. 2 millioner tonn gyteprodukter hvert år. Dette er en stor matkilde for dyr langs kysten om våren og sommeren.

Sild

Clupea harengus L.

Familie: Clupeidae

Maks størrelse: 40 cm og 500 g

Maks levetid: 25 år

Leveområde: Nordøst-Atlanteren

Hovedgyteområde: Møre og Nordland

Gytedidspunkt: Februar–mars

Føde: Plankton

Spesielle kjennetegn: Lever i tette stimer som beveger seg som en enhet.

Nøkkeltall:

KVOTE 2008: 1,518 mill. tonn,

norsk: 925 980 tonn

KVOTE 2007: Total: 1,28 mill. tonn,

norsk: 780 000 tonn

FANGST 2007: Norsk ca. 780 000 tonn,

internasjonal ca. 1,25 mill. tonn

NORSK FANGSTVERDI:

Ca. 2 milliarder kroner

